

RASEBORG
RAASEPORI

RAASEPORI.FI

ARVIOINTIKERTOMUS 2021

Sisällysluettelo

	Suositukset	3
1	Tarkastuslautakunta	4
2	Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen	5
2.1	Konsernipalvelut	7
2.1.1	Kehitysosasto	7
2.2	Sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala	7
2.3	Sivistystoimiala	8
2.4	Tekninen toimiala	9
2.4.1	Jätelautakunta	10
2.5	Raaseporin Vesi	11
3	Arviointikertomuksen 2020 seuranta	11
4.	Raaseporin taloudellinen kehitys	14
4.1	Taloussuunnitelmakaudella	15
4.2	Talouden tasapainottaminen kuntalain mukaisesti	17
5	Henkilöstö	17
6	Yhteenveto	18
7	Allekirjoitukset	19

Suosituksset

Suositus	Toimiala
Tarkastuslautakunta suosittelee, prosessikuvausten valmiiksi saattamista niiden ollessa keskeinen osa toimivien prosessien varmistamista sekä tukien sisäistä valvontaa.	Kaikki
Tarkastuslautakunta suosittelee, että kaupungin uusi strategia vahvistetaan ja että siihen nivoutuvat ohjeet ja suunnitelmat (markkinoinnin toimintasuunnitelma, brändäysohje, digitaalinen strategia jne.) saatetaan valmiiksi jo uuden strategiakauden alkuvaiheessa.	Konsernipalvelut
Tarkastuslautakunta suosittelee edelleen, että kaupunki vahvasti priorisoi kasvavaa työttömyyttä.	Sosiaali- ja terveydenhuolto
Tarkastuslautakunta suosittelee, että toimialan rekrytointiongelmien ratkaisemiseksi tehdään kaikki voitava.	Sosiaali- ja terveydenhuolto
Tarkastuslautakunta suosittelee, että lasten ja nuorten lisääntyneen pahoinvoinnin oireisiin kiinnitetään enenevässä määrin huomiota, johon liittyen riittävän koulupsykologien resurssoinnin varmistaminen on keskeisessä roolissa.	Sivistys
Tarkastuslautakunta suosittelee, että strateginen tavoite hiilineutraalisuudesta 2035 otetaan tosissaan ja että tavoitteen toteuttamista tukeviin hankkeisiin varmistetaan riittävä resurssointi.	Tekninen
Tarkastuslautakunta suosittelee, että investointihankkeet tarkastellaan kriittisesti, tasaisin väliajoin ja että hankkeet, joita nykyisillä resursseilla ei voida toteuttaa ei budjetoitaisi vuosi toisensa perään.	Tekninen
Tarkastuslautakunta suosittelee, että henkilöstön hyvinvoinnista jatkossakin pidetään huolta ja, että henkilöstöresurssointi pidetään riittäväällä tasolla toimialan toiminnan varmistamiseksi.	Tekninen
Tarkastuslautakunta suosittelee, että suurta painoarvoa asetetaan viemäriverkoston kasvavalle saneeraustarpeelle ja että saneeraussuunnitelman toteutus suoritetaan mahdollisimman nopeasti tämän valmistuttua yhteistyössä kaupungin muiden toimialojen kanssa. Kasvavien saneeraustarpeiden kestävien rahoitusratkaisujen löytäminen tulee niin ikään priorisoida.	Raaseporin Vesi
Tarkastuslautakunta suosittelee edelleen toimenpiteitä, joilla kaupungin pitkäaikainen taloudellinen tasapaino säilyy.	Kaikki
Tarkastuslautakunta suosittelee aktiivista talousvalvontaa sekä sopeuttamistoimenpiteitä ja rakenteellisia uudistuksia myönteisen talouskehityksen ylläpitämiseksi.	Kaikki

1 Tarkastuslautakunta

Valtuustokaudelle 2021–2024 valitun tarkastuslautakunnan kokoonpano on seuraava:

Varsinaiset jäsenet:

Reija Mettovaara
Ragna-Lise Karlsson
Ann-Christine Forsell
Ann-Katrin Bender
Pirjo Rautiainen
Lennart Nybergh
Jussi Karhila
Janne Lönnqvist
Ulf Höglund

Varajäsenet:

Kerstin Gottberg
Sebastian Stark
Dennis Barman
Johanna Lind
Holger Wickström
Tiina Kinnunen
Hannu Rantala
Hanna Pirttinen
Tatu Tyni

Puheenjohtajana toimi Reija Mettovaara ja varapuheenjohtajana Ragna-Lise Karlsson.

Kuntalain 121 pykälässä säädetään seuraavaa tarkastuslautakunnan tehtävistä:

”Valtuusto asettaa tarkastuslautakunnan hallinnon ja talouden tarkastuksen sekä arvioinnin järjestämistä varten. Lautakunnan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan tulee olla valtuutettuja.

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on:

- 1) valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat;
- 2) arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla;
- 3) arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää;
- 4) huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta;
- 5) valvoa 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi;
- 6) valmistella kunnanhallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi.

Tarkastuslautakunta laatii arviointisuunnitelman ja antaa joka vuosi valtuustolle arviointikertomuksen, joka sisältää arvioinnin tulokset. Valtuusto käsittelee arviointikertomuksen tilinpäätöksen yhteydessä. Lautakunta voi myös antaa valtuustolle muita tarpeelliseksi katsomiaan selvityksiä arvioinnin tuloksista.”

Tarkastuslautakunta on vuoden aikana kuullut vastuussa olevia virkamiehiä ja tutustuneet eri valittuihin yksiköihin. Tilikauden aikana tarkastuslautakunta on kokoontunut 10 kertaa.

Tilintarkastusyhteisö BDO Audiator Oy on hoitanut lakisääteisen tilintarkastuksen, vastaavana tilintarkastajana on ollut Helge Vuoti JHT.

2 Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Tilikauden taloudellinen tulos oli 7,6 milj. euron ylijäämä verrattuna +2,2 milj. euroon tarkistetussa talousarviossa ja +0,3 milj. euroon alkuperäisessä talousarviossa. Myönteisen talousarvioeron keskeisimmät syyt ovat verotulojen arvioitua suotuisampi toteuma, ylittäen talousarvion 4 milj. eurolla sekä valtion myöntämät tuet koronakustannuksiin, jotka Raaseporin osalta olivat suuruusluokassa 4 milj. euroa. Samalla on ollut todettavissa, että koronan aikana kertynyt erikoissairaanhoidon hoitovelka ei ole tilikauden aikana vielä lähtenyt purkaantumaan vaan on koko HUS-alueen tasolla edellisvuoden tasolla. Raaseporissakin erikoissairaanhoidon toteuma oli arvioitua 2,1 m€ parempi. Toimintakulut toteutuivat alkuperäistä talousarviota 1,6 milj. euroa suurempana, mutta muutettua talousarviota 1,6 m€ pienempänä. Korona on tilikauden 2021 aikana edelleen vaikuttanut toimintaan tulojen poisjäännin muodossa, mutta myös menoja pienentäen. Koronan aiheuttamat kustannusten lisäys on keskittynyt sosiaali- ja terveydenhuoltoon, joiden kattamiseen valtio on aiemmin kuvatus mukaisesti osallistunut.

Tarkastuslautakunta toteaa tyytyväisenä, että tilikauden vahvan tuloksen myötä kaupungin taseen kertynyt alijäämä on katettu, kertyneiden ylijäämien tilinpäätöksessä 2021 ollessa 6,4 milj. euroa, tarkoittaen, että kaupungin talous on kuntalain kriteerien mukaisessa tasapainossa ja kriisikuntauhka on onnistuttu torjumaan.

Tarkastuslautakunnan mukaan tilikauden toteumaa ja kaupungin taloudellista tilaa analysoitaessa on kuitenkin tärkeätä huomata, että myös menneellä tilikaudella vahvan tuloksen juurisyyt, jonka avulla kriisikuntauhka on torjuttu, ovat pitkälti ulkopuolisista tekijöistä johtuvia. Jos tilikauden 2021 tulosta verrataan vuoden 2020 tulokseen toimintakatteen tasolla on todettavissa, että tilikauden 2021 toimintakate oli -173,2 milj. euroa, kun se vuonna 2020 oli -171,0 milj. euroa. Toimintakate kertoo miten paljon käyttötalouden kuluista jää katettavaksi verotuloilla ja valtionosuuksilla. Täten on todettavissa, että tilikauden 2021 aikana kaupungin toiminta on ollut edeltävää vuotta riippuvaisempi verotuloista ja valtionosuuksista. Tässä yhteydessä on myös huomionarvoista todeta, että vuonna 2021 valtion koronatuot kirjattiin toimintatuottoihin parantaen toimintakatetta, kun taas vuoden 2020 koronatuot maksettiin kunnille osana valtionosuuksia, eivätkä siten vaikuttaneet toimintakatteen toteumaan. Tarkastuslautakunnan arvion mukaan koronaan liittyvistä eristä putsattuina vuoden 2021 toimintakate lienee esitettyäkin heikompi suhteessa vuoden 2020 toteumaan. Täten tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan, pitkäaikaisen kuntalainmukaisen taloudellisen tasapainon saavuttamiseksi, tehostamistoimenpiteiden ja rakenteellisten uudistusten toteuttaminen on ensisijaisen tärkeitä. Tarkastuslautakunta toteaa, että lähestyvän Hyvinvointialue-uudistuksen myötä kaupungin tulo- ja menopohja supistuu huomattavasti. Tämä tarkoittaa myös, että tehostamistoimenpiteiden ja rakenteellisten uudistusten mahdolliset kohteet vähenevät huomattavasti nykyisestä, eli suhteellinen sopeuttamispaine jäljellejääviä toimintoja kohden kasvaa. Hyvinvointialue-uudistuksen myötä myös kaupungin veropohja suppenee, kun nykyinen verotusoikeus jatkossa jaetaan kuntien ja hyvinvointialueiden kesken. Kaupungin verokannan jo ollessa yli maan keskitason tilaa korotuksille tuskin myöskään on, verokannan tason voidessa myös toimia esimerkiksi sisään muuttoa hidastavana tekijänä.

Tarkastuslautakunta toteaa, että kaupungin hiilineutraalisuutta koskevan strategisenkin tavoitteenkin kannalta biopolttoaineiden (biodiesel sekä kaasu) saatavuutta kaupungin alueella olisi parannettava. Tarkastuslautakunnan käsityksen mukaan biopolttoaineiden saatavuuden puute toimii rajoittavana tekijänä erinäisten hankintojen toteutuksen yhteydessä. Biopolttoaineiden saatavuuden parantamisella voitaisiin niin ikään edistää strategisen tavoitteen toteutumista käyttämällä kaupungin ajoneuvoissa ekologisempia polttoaineita. Tarkastuslautakunta ehdottaa, että kaupunki pyrkii toimillaan edistämään biopolttoaineiden tarjonnan aloittamista yhteistyössä kaupungin alueella toimivien jakelijoiden kanssa.

Tarkastuslautakunnan käsityksen mukaan prosessikuvausten laadintaa ei vielä ole saatu päätökseen.

Tarkastuslautakunta suosittelee, prosessikuvausten valmiiksi saattamista niiden ollessa keskeinen osa toimivien prosessien varmistamista sekä tukien sisäistä valvontaa.

Käyttötalous

Kaupungin toimintakate oli -173,2 milj. euroa, kun se muutetussa talousarviossa oli -179,0 milj. euroa ja alittui siten n. 5,8 milj. eurolla.

Nettokustannusten ylitykset todetaan Kotihoidossa ja tukipalveluissa 134 tuhatta euroa (1,4 %), Ympäri vuorokautisessa asumisessa 234 tuhatta euroa (1,8 %), Työllisyyspalveluissa 116 tuhatta euroa (2,7 %).

Erikoissairaanhoidon maksuosuuksissa ja muussa erikoissairaanhoidossa taas toteuma oli 2,1 milj. euroa arvioitua parempi, Mittaus- ja kiinteistönmuodostus 0,94 milj. euroa arvioitua parempi ja Tilahallinta 0,31 milj. euroa arvioitua parempi.

Kaikki toimialat ovat kokonaisuudessaan pysyneet talousarviokehyksissä.

Investoinnit

Investoinneiksi oli budjetoitu 12,5 milj. euroa (netto), kun toteutuma oli 10,5 milj. euroa ja siten 2 milj. euroa alle talousarvion. Investoinneista voidaan nostaa johtoverkon laajennus asuin- ja teollisuusalueille, joka toteutui 321,7 tuhatta euroa budjetoitua kalliimpana.

Lainanoton toteutuminen

Kaupungin lainakanta oli budjetoitu kasvamaan noin 3,0 milj. eurolla yhteensä 113,5 milj. euroon, kun toteutuma oli 0,73 milj. euron lisäys ollen yhteensä 111,2 milj. euroa. Kaupungin lainataakka vuoden 2021 tilinpäätöksessä on näin ollen 4 047 euroa/asukas, mikä on 599 euroa korkeampi kuin maan keskiarvo 3 448 euroa/asukas (2020). Konsernin lainataakka oli vuoden lopussa 5 093 euroa/asukas. Edellisenä vuonna vastaava luku oli 5 026 euroa/asukas, kun maan keskiarvo oli 7 457 euroa/asukas vuonna 2020.

Näin ollen voidaan todeta, että emokunnan velkataakka ylittää maan keskiarvon konsernin velkataakan ollessa vielä alle maan keskiarvon. Lainakannan kasvu on ollut maltillista, mihin tulisi myös jatkossa pyrkiä.

Sisäinen valvonta

Sisäisen valvonnan osalta tarkastuslautakunta huomioi joukkoliikenteen kilpailutukseen liittyvän tapauksen, jossa päätöksentekoprosessi ei kaikilta osin noudattanut kaupungin hallintosäännön määräyksiä, eikä kaupungin sisäisen valvonnan prosessit siten toimineet. Tapauksesta ei aiheutunut kaupungille taloudellista haittaa, mutta se osoittaa, että sisäisen valvonnan käytäntöjä on edelleen kehitettävä.

Asukasluku

Tilinpäätöshetkellä kaupungin asukasluku on 27 481, kun edellisenä vuonna luku oli 27 530, vuonna 2019 27 554 ja 27 626 vuonna 2018. Asukasmäärän lasku on jatkunut, hivenen kiihtyen vuodesta 2020. Nykyisessä talousarviossa–taloussuunnitelmassa asukasmäärän on arvioitu kasvavan 27 750 henkilöön vuonna 2024. Tarkastuslautakunta toteaa positiivisena seikkana tilinpäätöksessä esitetyn syntyneiden lasten määrän, 224 lasta, ja yhtyy tilinpäätöksessä todettuun, että väestömäärä on säilytettävä ja tulomuuttoon on pyrittävä nostamaan.

2.1 Konsernipalvelut

Toimintakate oli -7,92 milj. euroa verrattuna alun perin budjetoituun -8,14 milj. euroon ja -8,59 milj. euroon muutetussa talousarviossa. Toimintakate oli siten 0,67 milj. euroa parempi kuin muutetussa talousarviossa. Toiminnalliset tavoitteet ovat pääosin toteutuneet. Talousarvion toteutumisesta on tarkastuslautakunnan mukaan esitetty tilinpäätösasiakirjassa asiallisesti.

Toteutussuunnitelma liittyen kaupungin digitaliseen strategiaan on edelleen kesken, johtuen resurssi- ja osaamispulasta.

Strategiaan perustuvat markkinoinnin toimintasuunnitelma sekä brändäysohje eivät ole vielä valmistuneet. Tällä hetkellä kaupungin uutta strategiaa työstetään, mutta edelliseen strategiaan liittyvät em. ohjeet ovat vielä kesken. Tarkastuslautakunta toteaa, että strategiaan nivoutuvien ohjeiden ja sääntöjen olisi tarkoituksenmukaista valmistua jo strategiakauden alussa, jotta nämä osaltaan tukevat strategian toteutumista.

Tarkastuslautakunta suosittelee, että kaupungin uusi strategia vahvistetaan ja että siihen nivoutuvat ohjeet ja suunnitelmat (markkinoinnin toimintasuunnitelma, brändäysohje, digitaalinen strategia jne.) saatetaan valmiiksi jo uuden strategiakauden alkuvaiheessa.

2.1.1 Kaupunkikehitys

Kehitysosaston toimintakate on -1,49 milj. euroa, mikä on 0,28 milj. euroa parempi kuin muutetussa talousarviossa. Alitus selittyy kustannusten arvioitua maltillisempänä toteutumisena sekä tukien arvioitua suurempana toteutumisena. Suuri osa tavoitteista on ainakin osittain toteutunut tai toteuttamista on aloitettu, osa on estynyt pandemian seurauksena.

Tarkastuslautakunta toteaa myönteisenä seikkana, että työ elinkeinoelämän strategian kanssa on aloitettu. Tarkastuslautakunta toteaa, niin ikään myönteisenä seikkana, viimevuotiseen suositukseensa viitaten, että osaston toimintaa on uudelleen organisoitu kauden aikana jakamalla henkilöstö kolmeen tiimiin, lisäksi kulttuuripuoli on siirretty vapaa-aika toimen alaisuuteen.

2.2 Sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan toimintakate on kokonaisuudessaan -111,8 milj. euroa, kun se oli alkuperäisessä talousarviossa -112,4 milj. euroa ja muutetussa talousarviossa -114,0 milj. euroa. Muutettu talousarvio alittui täten 2,26 milj. eurolla. Tilinpäätöksen tietojen mukaan koronaan liittyviä kustannuksia oli kauden aikana kirjattu 3,0 milj. euron edestä, kun taas valtion koronatukea vastaanotettiin 3,85 milj. euroa. Määrärahan alitukseen vaikuttaa niin ikään erikoissairaanhoidon arvioitua 2,1 milj. euroa parempi toteuma, joka juontaa HUS:n kirjaamaan ylijäämään, jonka muodostumiseen niin ikään suuresti vaikutti valtion koronatuki.

Tilinpäätöksen tietojen mukaan edellisissäkin arviointikertomuksissa huolenaiheeksi todetut rekrytointihaasteet ovat jatkuneet, koskien niin vuodeosaston hoitohenkilökuntaa, lapsi- ja perhetyötä sekä sosiaalityöntekijöitä, kuin myös hammashuoltoa, jossa rekrytointihaasteet ovat johtaneet jopa 8 kk:n jonoihin. Vuodeosastolla on henkilöstövajeen johdosta jouduttu vähentämään paikkojen määrää ja kotihoidossa henkilöstön saatavuus muodostaa pullonkaulan potilasmäärän kasvaessa.

Tarkastuslautakunta esittää huolensa toimialan rekrytointihaasteista, joka osaltaan vaikuttaa olemassa olevan henkilöstön työkuormaan. Tarkastuslautakunnan käsityksen mukaan toimialalla on jo nähty irtisanomisia liian suuren työkuorman johdosta. Rekrytointihaasteisiin ja liialliseen työkuormaan olisi ensisijaisen tärkeää löytää ratkaisu.

Raaseporin sairaalan profiilia muutettiin vuoden 2020 aikana, tilinpäätöksen tietojen mukaan vielä on liian aikaista sanoa missä määrin muutos vaikuttaa toimintaan ja kustannuksiin. Hoitoketjujen

parantamiseksi kauden aikana on panostettu asiakas- ja potilasohjaukseen sekä uuden yksikön suunnitteluun ikääntyneiden palveluissa. Yksikkö toteutetaan vuonna 2022 tarkoituksena paremmin varmistaa, että oikea potilas on oikeassa paikassa, siten vähentäen ylikuormitusvuorokausia.

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomioita siihen, että lasten ja nuorten pahoinvoinnin oireet näkyvät huumeiden lisääntyneenä käyttönä, ahdistuksena sekä itsensä satuttamisena. Tilikauden aikana onnistuttiin kääntämään trendi siten, että huostaanotettujen lasten määrä perhehoidossa on suurempi kuin laitoshoidossa. Tarkastuslautakunta toteaa, että kunnan, koulun ja poliisin yhteistyössä järjestettävä Ankkuritoiminta ei alkanut vuoden 2021 aikana kuten oli suunniteltu. Tämä johtui poliisin resursointivaikeuksista, toiminnan on kuitenkin tarkoitus alkaa keväällä 2022. Tarkastuslautakunta pitää Ankkuritoiminnan alkamista hyvänä seikkana ja toivoo, että tällä on vaikutusta nuorten kasvaneen pahoinvoinnin ja siihen liittyvien lieveoireiden ehkäisemisessä.

Koronapandemia on lykännyt asukkaiden hoitokäyntejä, mikä vuoden 2020 tilinpäätöksessä arvioitiin aiheuttaneen 1,7 milj. euron hoitovelan. HUS:n tietojen perusteella hoitojono ei tilikauden 2021 aikana vielä ollut ruvennut purkautumaan. Tarkastuslautakunta ilmaisee huolensa tilinpäätöksessä esitettyyn haastavaan henkilöstöresurssi ja rekrytointitilanteeseen, jota tullee entisestään vaikeuttamaan hoitovelan väijäämätön purkautuminen ennemmin tai myöhemmin.

Tarkastuslautakunta toteaa, että vuonna 2021 erikoishoidon sakkopäiviä kertyi 344 kappaletta. Vuoden 2021 sakkopäivien kustannus oli 375,6 tuhatta euroa kun vastaavat vuonna 2020 oli 31,2 tuhatta euroa, kasvu vuoden aikana on täten ollut huomattava.

Työttömyys on laskenut ollen vuoden lopussa 10,6 % kun se vuoden 2020 lopussa oli 11,5 %. Vuonna 2019 työttömyys oli 8,4 %. Kaupungin työmarkkinatukiosuuden määrärahaa korotettiin 0,4 milj. euroa, josta huolimatta talousarviolityö oli 0,29 milj. euroa, pitkäaikaistyöttömien määrä on edelleen kasvanut. Vuoden 2021 lopussa maan keskiarvo oli 7 % (2020: 7,8 %). Tarkastuslautakunta toteaa, että kaupungin työttömyys ylittää edelleen maan keskiarvon selvästi.

Tarkastuslautakunta suosittelee edelleen, että kaupunki vahvasti priorisoi kasvavaa työttömyyttä.

Tarkastuslautakunta suosittelee, että toimialan rekrytointiongelmien ratkaisemiseksi tehdään kaikki voitava.

2.3 Sivistystoimiala

Vuoden toimintakate oli 97,8 % budjetoidusta, eli -60,7 milj. euroa, ja pysyi näin ollen talousarvion puitteissa. Kauden aikana tehtiin talousarviomuutos, joka vähensi nettomääräisiä määrärahoja +256,5 tuhatta euroa, mutta tästä huolimatta talousarviokehitykset pitivät. Pandemiaan liittyen sivistykselle myönnettiin valtionavustusta yhteensä 0,64 milj. euroa, kun pandemiasta johtuvien myynti- ja vuokratulojen määrän arvioidaan olevan 0,56 milj. euroa. Myönteiseen toteumaan ovat myös vaikuttaneet lakimuutosten odotettua vähemmän negatiiviset vaikutukset sekä uuden koulukuljetussopimuksen tuomat merkittävät säästöt.

Hallituksen rajoitukset pandemian estämiseksi ovat vaikuttaneet merkittävästi sivistyksen toimintoihin. Tarkastuslautakunnan mukaan lakisääteisten palvelujen järjestämisessä sekä asetettujen tavoitteiden saavuttamisessa poikkeuksellisissa olosuhteissa on onnistuttu suhteellisen hyvin.

Tarkastuslautakunnan käsityksen mukaan varhaiskasvatuksen aiempien vuosien ylikapasiteetti on purkaantunut kysynnän ja tarjonnan ollessa nyt paremmalla tasolla. Tilinpäätöksen tietojen mukaan päivähoitopaikkojen tarve koko kaupungissa on tällä hetkellä suuri.

Pandemia on edelleen vaikuttanut merkittävästi perusopetuksen kustannusten muodostumiseen. Vuonna 2020 myönnettyjä Korona-avustuksia käytettiin vuonna 2021 317 tuhatta euroa pandemiasta aiheutuneiden palkkakustannusten kattamiseen.

Tarkastuslautakunta toteaa, että edellisvuoden tapaan kaupungin koulujen oppilasmäärä laski 2 606 oppilaasta 2 555 oppilaaseen. Tarkastuslautakunnan käsityksen mukaan tulevaisuuden ennusteet osoittavat oppilasmäärän supistumista tulevaisuudessakin, joka asettaa painetta kouluverkoston rakenteellisille uudistamistoimenpiteille huomioiden alueelliset kehitystrendit.

Tarkastuslautakunta toteaa myönteisenä seikkana, että Harrastustoiminnan suomenmallia on noudatettu, yhteistyössä eri järjestöjen kanssa kouluissa on järjestetty kerhotoimintaa ja että koko sivistystoimen kattava kulttuurikasvatus-suunnitelma on laadittu.

Vapaa-aikayksikön toiminta ylitti talousarvion kahdeksallatuhatta eurolla, vaikka lisämäärärahaa myönnettiin 185,7 tuhatta euroa. Toimintaa on rajoittanut Korona-rajoitukset, joiden johdosta myös vuokra- ja pääsymaksutuloja on jäänyt saamatta.

Kulttuuriopistossa päästiin syksyllä takaisin lähiopetukseen kevään jälkeen, jolloin kursi-tarjontaa supistettiin. Opiston kurssiohjelmaa ei jaettu tänä vuonna painettuna koteihin vaan ainoastaan julkaistu internetissä. Tarkastuslautakunnan käsityksen mukaan tämä rajoitti asiakaskunnan tiedonsaantia toiminnasta, johtaen vähentyneeseen osallistujamäärään, jolla toki myös on tulovaikutusta. Tarkastuslautakunnan mielestä tiedotuksessa olisi tärkeää pyrkiä toteuttamaan se tavalla, joka tavoittaa mahdollisimman suuren osan kohderyhmästä.

Tarkastuslautakunnan tietojen mukaan koulukuraattorin resursseja on tällä hetkellä riittävästi, mutta psykologin virkaa ei ole saatu täytettyä. Tarkastuslautakunta painottaa psykologin viran täyttämisen tärkeyttä, oppilaiden koronan aiheuttamien psyykkisten oireiden purkamisessa.

Tarkastuslautakunta suosittelee, että lasten ja nuorten lisääntyneen pahoinvoinnin oireisiin kiinnitetään enenevässä määrin huomiota, johon liittyen riittävän koulupsykologien resurssoinnin varmistaminen on keskeisessä roolissa.

2.4 Tekninen toimiala

Teknisen toimialan taloudellinen tulos toteutui 1,5 milj. euroa budjetoitua paremmaksi, koska toimintakate oli +4,2 milj. euroa. Yleisesti ottaen toiminta on sujunut ilman merkittäviä poikkeamia. Kiinteistöjen myynti toteutui merkittävästi talousarviota paremmin toteuman ylittäessä arvioidun 0,83 milj. eurolla.

Tilikauden hyvät tulokset juontavat kiinteistöjen myynneistä sekä tonttien myynnissä tapahtuneesta myönteisestä käänteestä. Tonttien kysyntä on, etenkin Tammisaaren alueella niin suurta, että tonttientuotanto jopa rajoittaa kysyntää. Rakennuslupien kysyntä on niin ikään ollut voimakasta. Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan on ensisijaisen tärkeätä, että riittävä tonttitarjonta varmistetaan mm. riittävällä henkilöstöresursoinnilla. Tonttikaupan onnistumisella on positiivinen tulovaikutus, edesauttaen myös verotulojen myönteistä kehitystä tulevina vuosina.

Teknisessä toimessa henkilöstön määrä on aiempina vuosina vähennetty, mikä on johtanut aliresursointiin, joka on nyt johtanut rekrytointitarpeisiin. Etenkin kaavoituksen puolella, jossa kaksi henkilöä on irtisanoutunut ja rekrytointi on osoittautunut haasteelliseksi. Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan riittävästä henkilöstöresursoinnista olisi ensisijaisen tärkeätä huolehtia, jotta tehtäviä saadaan asianmukaisesti edistettyä ja jotta työkuorma ei muodostu liian suureksi.

Runsaslumisempi talvi nosti talvikunnossapidon kustannuksia. Pandemian suurin vaikutus teknisellä toimialalla kohdistui ruokahuoltoon, kun rajoitukset johtivat ~0,295 milj. euron sisäisten laskutusten poisjääntiin, toisaalta ruokahuollon ja siivouksen kulujakin syntyi vähemmän. Pandemian

seurauksena tekninen lautakunta päätti myöntää kaupungin rakennuksissa oleville yrityksille ja yhdistyksille vuokratvapauden maaliskuu–kesäkuuksi, mikä johti ~30 tuhannen euron tulonmenetykseen. Puun myynti tuotti 0,4 milj. euroa ollen arvioitua 50 tuhatta euroa suuremmat. Mittaus ja kiinteistönmuodostuksen osalta luovutettujen tonttien määrä ylitti asetetun tavoitteen toteuman ollessa 15 ja tavoitteen 8 tonttia. Myös kiinteistömyyntisalkun kohteita on myyty. Kiinteistöjen myynti oli bruttomäärältään noin 3,1 milj. euroa, josta myyntivoitto muodostaa ~2,4 milj. euroa arvioidun myyntivoiton ollessa 1,55 milj. euroa. Ulkopuoliset vuokratulot kasvoivat 50 tuhannella eurolla vuodesta 2020. Kiinteistöleasingosimusten uudistaminen johti 0,18 milj. euron säästöihin vuonna 2021.

Kaupungin strateginen tavoite on olla hiilineutraali vuoteen 2035 mennessä. Energia- ja ilmasto-ohjelma hyväksyttiin alkuvuodesta 2021. Teknisen toimialan tavoitteena on toimia aktiivisesti hiilineutraalin kunnan tavoitteiden saavuttamiseksi, jota toteutetaan esim. kiinnittämällä huomiota energiatehokkaisiin ratkaisuihin saneerausten yhteydessä. Tarkastuslautakunta huomauttaa, että strategisten hiilineutraalisuuteen tähtäävien tavoitteiden saavuttamiseksi, sekä energia- ja ilmasto-ohjelman toteuttamiseksi on keskeistä, että kyseisten tavoitteiden toteutumista tukevien hankkeiden tuomaan lisätyöhön varmistetaan riittävä resurssointi, mukaan lukien tukitoiminnot, koulutus ja neuvonta.

Kaupungin kiinteistöjen saneerausvelan hallintaan osoitetaan vuosittain käyttötalousarviossa määrärahoja. Käytössä on otettu kiinteistöstrategia, jossa kiinteistöt on luokiteltu kaupungin tarpeiden mukaan, mikä ohjaa myös saneeraustoimenpiteiden kohdentamista. Kauden aikana kaupungin kiinteistöjä on saneerattu, eikä korjausvelan siten katsota kasvaneen. Kaupungin kiinteistöjen tila koetaan kohtalaiseksi.

Tarkastuslautakunnan käsityksen mukaan kaupungin investointien osalta tietyt investointihankkeet eivät etene riittävässä tahdissa, johtaen aikataulujen pettämiseen.

Tarkastuslautakunta suosittelee, että strateginen tavoite hiilineutraalisuudesta 2035 otetaan tosissaan ja että tavoitteen toteuttamista tukeviin hankkeisiin varmistetaan riittävä resurssointi.

Tarkastuslautakunta suosittelee, että investointihankkeet tarkastellaan kriittisesti, tasaisin väliajoin ja että hankkeet, joita nykyisillä resursseilla ei voida toteuttaa ei budjetoitaisi vuosi toisensa perään.

Tarkastuslautakunta suosittelee, että henkilöstön hyvinvoinnista jatkossakin pidetään huolta ja, että henkilöstöresurssointi pidetään riittävällä tasolla toimialan toiminnan varmistamiseksi.

2.4.1 Jätelautakunta

Jätelautakunnan toimintakate oli 62 tuhatta euroa alittaen arvioidun kahdellatuhannella eurolla.

Jätelaki on uudistunut vuoden 2021 aikana. Uusi laki asettaa kasvaneita vaatimuksia jätteenhoidon viranomaisille johtaen kasvaneeseen työtaakkaan. Nykyisellä resursoinnilla tehtäviä joudutaan hoitamaan priorisointi järjestyksessä siten, että kaikkia tehtäviä ei välttämättä saada tehdyksi. Tästä johtuen uuden jätevalvojan resurssointi on aloitettu. Tarkastuslautakunta toteaa, että jätehuollon kasvaneet vaatimukset tähtäävät ympäristöystävälliseen jätteen käsittelyyn, tukien siten myös kaupungin strategista tavoitetta. Jotta uusien vaatimusten täyttämässä ja entistä ympäristöystävällisemmän jätteenkäsittelyn järjestämisessä onnistuttaisiin, on tärkeää varmistaa, että toiminnalle on olemassa riittävät henkilöstöresurssit.

2.5 Raaseporin Vesi

Tilikauden ylijäämäksi muodostui ~0,525 milj. euroa, mikä on 0,15 milj. euroa parempi toteuma. Myyty vesimäärä oli 1 370 635 m³, kun taas pumpattu vesimäärä oli 1 645 577 m³, mikä vastaa 16,7 % eroa (2020: 22,4 %). Vuoden aikana on käynnistetty kaksi merkittävää investointia, jotka valmistuvat vuoden 2022 aikana. Lisäksi on tehty yhdysjohto- ja kunnossapitotöitä. Käyttöveden ja jäteveden laatua on seurattu suunnitelman mukaisesti ja laatuvaatimukset on saavutettu.

Tarkastuslautakunnan saamien tietojen mukaan jätevesijärjestelmää rasittaa suuret sisään vuotojen määrät, joka rasittaa puhdistuslaitosten toimintaa lisäten myös puhdistuksen kulurasituksia.

Tarkastuslautakunta suosittelee, että suurta painoarvoa asetetaan viemäriverkoston kasvavalle saneeraustarpeelle ja että saneeraussuunnitelman toteutus suoritetaan mahdollisimman nopeasti tämän valmistuttua yhteistyössä kaupungin muiden toimialojen kanssa. Kasvavien saneeraustarpeiden kestävien rahoitusratkaisujen löytäminen tulee niin ikään priorisoida.

3 Arviointikertomuksen 2020 seuranta

Toimiala	Suositus	Tila	Perustelu
Kaikki toimialat	Kaupunki on ottanut käyttöön IMS-ohjelmiston prosessikuvausten seuraamiseksi. Tarkastuslautakunta suosittelee, että kaupunki laatii asianmukaiset prosessikuvaukset ja ottaa prosessien muotoilussa huomioon myös sen, että eri tehtäviin on nimetyt korvaajat ja että heillä on tarvittavat tiedot kyseisen tehtävän suorittamiseksi prosessien haavoittuvuuden vähentämiseksi.	Edelleen ajankohtainen.	Tavoite on, että keskeiset prosessit ovat tunnistettu vuoden 2021 aikana ja kuvattu kesään 2022 mennessä.
Kaikki toimialat	Tarkastuslautakunta suosittelee, että kaupunki vahvistaa tiedotussuunnitelman. Tiedotussuunnitelman tarve on yleisellä tasolla korostunut vallitsevan koronapandemian aikana, vaikka kaupunki on tarkastuslautakunnan mielestä onnistunut hyvin koronaa koskevassa tiedottamisessa.	Valmis.	
Kaikki toimialat	Tarkastuslautakunnan mukaan luottamushenkilöiden ja virkamiesten yhteistyötä voisi edelleen kehittää linjausten selkeyttämiseksi ja keskinäisen luottamuksen	Työn alla.	Tarkastuslautakunnan käsityksen mukaan yhteistyö on parantunut. Korona on haitannut uusien luottamushenkilöiden kouluttamista.

	kehittämiseksi. Uutta valtuustokautta varten voitaisiin lisätä luottamushenkilöiden kouluttautumista heidän tehtävissä ja toimintatavoissa, esimerkiksi sähköisen kouluttautumisen muodossa.		
Konsernipalvelut	Tarkastuslautakunta suosittelee, että markkinointistrategian ja markkinoinnin tulisi olla yleisesti kytköksissä kaupungin strategiaan ja että siihen panostetaan selkeästi konkreettisin toimenpitein niin asukkaiden kuin yritystenkin houuttelemiseksi kaupunkiin. Elinkeinoelämän kehittämisen tulisi tarkastuslautakunnan mielestä olla osa markkinointistrategiaa.	Valmis.	Kaupunki on laatinut markkinointistrategian kaudelle 2021-2023.
Kehitysosasto	Tarkastuslautakunta esittää näkemyksensä, että kehitysosaston toimialan laaja-alaisuuden ja moninaisuuden vuoksi kehitysosaston työlle tulisi asettaa konkreettiset ja mitattavissa olevat tavoitteet, jotka liittyvät kaupungin strategiaan ja markkinointistrategiaan. Tarkastuslautakunta suosittelee resurssien kohdentamista mahdollisimman tarkoituksenmukaisella tavalla sekä sitä, että myöhemmin voidaan arvioida asetettujen tavoitteiden toteutumista ja sen pohjalta päättää tulevasta resurssien kohdentamisesta.	Toteutunut.	Kehitysosaston sisäistä tehtäväjako on muutettu. Kaupunginhallituksen vastineen mukaan selkeämpi tavoite osastolle määritellään.
Sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala	Tarkastuslautakunta suosittelee, että sosiaali- ja terveydenhuollon toimialalla käydään läpi sopimustenvälön rutiinit tarkoituksena	Toteutunut.	Sopimukset ovat siirretty sähköisiksi, jolloin niiden valvonta ja päivitys on helpompaa. Ostopalveluiden sopimuksenmukaisuuden varmistamista ja tarkastamista tehdään jatkuvasti.

	varmistaa, että kaupungin sopimuskumppanit noudattavat solmittuja sopimuksia ja sopimusehtoja.		
Sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala	Tarkastuslautakunta suosittelee, että kaupunki vahvasti priorisoi kasvavaa työttömyyttä.	Työn alla.	Pandemian jälkivaikutuksen ovat suuret ja työttömyyden vähentämistä varten tehdään tavoitteellisesti töitä. Kaupunki on yhdessä Hangon kaupungin kanssa päässyt mukaan kunnalliseen työllistämiskokeiluun ajalle 1.3.2021-30.6.2023.
Sivistystoimiala	Tarkastuslautakunta suosittelee, että kaupungin hyvinvointisuunnitelman toimenpideohjelmassa otetaan huomioon tieto sivistystoimialan lisääntyneestä väkivallasta ja sen uhasta asian korjaamiseksi sekä toimenpideohjelman pikainen valmistuminen. Lisäksi tarkastuslautakunta korostaa koulupsykologi- ja koulukuraattoritehtävien tärkeää roolia sivistystoimialan väkivalta- ja uhkatilanteiden hallinnassa ja siten tämän kokonaisuuden kehittämisen tärkeyttä.	Yhä ajankohtainen.	Hyvinvointisuunnitelma on työn alla. Lukukausisuunnitelmissa koulujen on tullut tehdä suunnitelma miten väkivalta- ja uhka-tilanteet ratkaistaan ja mitkä ovat eri tahojen vastualueet.
Tekninen toimiala	Tarkastuslautakunta suosittelee, että jatketaan toimia kaupungin kiinteistöjen sisäilmaongelmien hallitsemiseksi sekä ryhdytään tarvittaviin toimenpiteisiin saneerausvelan eskaloitumisen estämiseksi.	Työn alla.	Kiinteistöjä huolletaan annettujen määrärahojen puitteissa ja kaupungin kiinteistöstrategia tähtää kiinteistökannan käytön tehostamiseen. Sisäilmakysymyksiä varten on perustettu työryhmä.
Tekninen toimiala	Tarkastuslautakunta suosittelee, että osana kaupungin energiatehokkuutta ja ilmastotavoitetta harkitaan aurinkopaneelien asentamista suurien perusparannusten ja uudisrakentamisen yhteydessä silloin, kun se on taloudellisesti perusteltua.	Toteutunut.	Uudisrakennusten ja peruskorjausten yhteydessä harkitaan aurinkopaneelien asennuksia.
Jätelautakunta	Tarkastuslautakunta suosittelee, että kaupunki	Yhä ajankohtainen.	Jätelautakunta tukee uusiutuvan dieseliin liittyvää suositusta. Rosk

	edistää raskaille ajoneuvoille soveltuvan uusiutuvan dieselin saatavuutta toimialueellaan esimerkiksi ottamalla tämän huomioon hankinnoissaan laatuvaatimuksena.		'n Roll on laatinut suunnitelman uusiutuvien polttoaineiden käyttöönotosta, jota tällä hetkellä toteutetaan yhtiön päätöksen mukaan kaikissa urakoissa. Toistaiseksi kaikilla alueilla uusiutuvia polttoaineita ei tällä hetkellä voida ottaa käyttöön, koska niille ei ole jakelupistettä. Länsi-Uudellamaalla ei ole jakelupisteitä, joissa raskaan kaluston uusiutuvaa polttoainetta olisi saatavilla.
Jätelautakunta	Tarkastuslautakunta suosittelee, että kaupunki selvittää mahdollisuudet laajentaa Hinku-työtä sisällyttämään myös jätelautakunnan yhteistyön Rosk 'n Roll Oy:n kanssa ympäristötietoisuuden kehittämiseksi jätehuollossa.	Toteutunut osittain.	Vaikka jätelautakunnan yhteistyö Rosk 'n Rollin kanssa ei sisälly Hinku-työhön pyrkii jätelautakunta ja Rosk 'n Roll vähentämään ympäristövaikutuksia ja lisäämään ympäristötietoisuutta. Ympäristövaikutukset huomioidaan jo kun jäteyhtiö kilpailuttaa jakelupalvelunsa hankintalain mukaisesti.
Jätelautakunta	Tarkastuslautakunta suosittelee, että kaupunki edellyttää parempaa tiedottamista jätehuollon koko ketjun toimivuudesta.	Toteutunut.	Jätelautakunta tukee tarkastuslautakunnan suositusta ja esittää ehdotuksen jäteyhtiölle.
Raaseporin Vesi	Tarkastuslautakunta suosittelee, että suojelusuunnitelmat laaditaan mahdollisimman pian kaikille kaupungin vedenottamoille ja että suojelusuunnitelmat päivitetään tarvittaessa.	Toteutunut.	Kaikille pohjavesialueille on laadittu yhteinen suojelusuunnitelma vuonna 2013, joten kaupungin kaikilla vedenottamoilla on myös suojelusuunnitelma.
Raaseporin Vesi	Tarkastuslautakunta suosittelee, että Raaseporin Vesi viestii kotisivuillaan paremmin jätevesilaitosten ympäristövaatimuksista ja saavutetusta puhdistuksesta. Samalla Raaseporin Vesi voi kertoa asukkaille, että puhdistamoiden toimintaperiaatteena on veden hapenkulutuksen vähentäminen sekä fosforin, typen ja lietteen poistaminen. Kaikki muut liukenevat aineet eivät poistu prosessista.	Toteutunut.	Raaseporin Vesi julkaisee kotisivuillaan yhteenvedon puhdistustuloksista ja -vaatimuksista https://www.raasepori.fi/asuminen-ja-ymparisto/raaseporin-vesi/veden-laatu/ Viestinnän parantamista ja asukkaiden tiedottamista varten kotisivut voidaan tarkastuslautakunnan suosituksen mukaisesti päivittää tiedoilla, jotka koskevat puhdistamoiden toimintaperiaatteita, sekä kerrotaan, mitä prosessin aikana poistetaan.
Konsernipalvelut	Tarkastuslautakunta suosittelee, että kaupunki ryhtyy rakenteellisiin toimenpiteisiin talouden parantamiseksi sellaisilla	Vielä ajankohtainen.	Kaupunki jatkaa prosessien kehittämistä tavoitteena tehostaa ja digitalisoida prosesseja sen ollessa tarkoituksenmukaista.

	toimenpiteillä, joilla on myös vaikutus toimintakatteen tasoon.		
Konsernipalvelut	Tarkastuslautakunta suosittelee aktiivisen ja toimivan taloudenvalvonnan ja -seurannan sekä rakenteellisten toimenpiteiden merkitystä vuoden 2020 tilinpäätöksessä esitetyn hyvän tuloskehityksen ylläpitämiseksi.	Vielä ajankohtainen.	Kaupunki edelleen kehittää taloudenhallinnan prosesseja. Parempien ja sujuvampien raportointityökalujen avulla tavoitteena on tehostaa prosesseja ja siten varmistaa, että oikea informaatio on saatavissa oikeaan aikaan.

Yhteenvedona voidaan todeta, että tarkastuslautakunnan suositukset on otettu huomioon.

4. Raaseporin taloudellinen kehitys

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Maa 2020
Toimintakustannukset, €/asukas	6002	6071	6443	6893	6686	6686	6915	6787	6652	6975	7184	7301	7579	6976
Tuloveroprosentti	20,0	21,0	21,0	21,0	21,0	22,0	22,0	22,0	22,0	22,0	22,0	22,0	22,0	19,96
Valtionosuudet €/asukas	1602	1634	1689	1836	1895	1830	1840	1939	1984	1951	1978	2531	2350	1996
Lainakanta €/asukas	2978	2829	2902	3506	3978	4194	4233	4238	3909	3855	4177	4015	4047	3448
Vuosikate €/asukas	121	494	231	-13	193	85	117	303	565	135	18	627	547	739
Vuosikate % poistoista	61	220	100	-6	74	38	56	137	249	58	7,6	237,3	203,1	170
Kauden yli-/alijäämä milj. €	-1,61	7,96	0,0	-7,3	16,6	-3,96	-2,59	2,3	9,4	-2,69	-6,17	9,99	7,63	
Kertynyt alijäämä €/asukas	-892	-614	-616	-873	-298	-437	-499	-419	-84	-182	-407	-44	+233	+2293

Yllä olevista tilastoista voidaan todeta, että Raaseporin talouskehitys heijastuu ja vertautuu koko maan keskimääriisiin tietoihin vuonna 2020. Toimintakustannusten osalta voidaan todeta, että ne asukasta kohden mitattuna kasvavat edelleen ja ylittävät myös maan keskiarvon selkeästi. Lisäksi koko maan keskiarvoihin verrattuna voidaan nostaa esiin kaupungin veroprosentti, joka ylittää maan keskiarvon reilulla kahdella prosenttiyksiköllä sekä asukaskohtainen lainakanta, joka on hieman maan keskiarvoa korkeampi. Kaupungin kahden viimeisen vuoden hyvä tulos näkyy kertyneiden alijäämien kääntymisenä ylijäämäksi vuoden 2021 tilinpäätöksessä. Kertyneitä ylijäämiä vertailtaessa koko maan tasoon on kuitenkin todettavissa, että kaupungin ylijäämät per asukas on edelleen merkittävästi alle maan keskitason.

Yhteenvedona voidaan todeta, että Raaseporin tunnusluvut ovat useissa kohdissa huomattavasti huonommat kuin maan keskiarvo, vaikkakin välitön kriisikuntauuhka vuoden 2021 tilinpäätöksen myötä onkin saatu torjuttua. Edellä olevista tunnusluvuista käy ilmi, että kaupungin talouden heikko kehityssuunta on kääntynyt vuosien 2020 ja 2021 aikana. Tarkastuslautakunta painottaa kuitenkin huomioimaan koronapandemiasta johtuvat kertaluontaiset erät kyseisten tilikausien tulosten analysoinnissa. Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan myönteisen taloudellisen kehityksen jatkaminen, koronatukien lakattua, edellyttää sopeuttamistoimenpiteitä, rakenteellisia uudistuksia sekä huolellista taloudenpitoa.

4.1 Talouskehitys taloussuunnitelmakaudella

Kaupungin talousarvio ja taloussuunnitelma vuosille 2022–2024 ovat seuraavat (kaupunki ml. liikelaitokset):

Talousarvio ja taloussuunnitelma 2022–2024	2022	2023	2024
Tilikauden yli-/alijäämä	1 774 700	4 369 820	-101 840
Toimintakate	-185 753 300	-70 531 180	-72 126 190
Verotulot	122 663 000	69 549 000	67 457 000
Valtionosuudet	70 572 000	11 403 000	10 634 000
Vuosikate	9 130 200	11 859 820	7 388 160
Kertynyt yli-/alijäämä	3 038 000	7 408 000	7 306 000
Lainakanta (t €)	121 112 000	122 085 000	126 757 000
Laina €/asukas	4 388	4 407	4 568

Vuoden 2021 tilinpäätöksessä kaupungin kumulatiivinen ylijäämä on 6 413 milj. euroa eli 233 euroa/asukas. Edellä olevasta talousarvio–taloussuunnitelmataulukosta 2022–2024 voidaan todeta, että taloussuunnitelma on kuntalain 110 §:n mukaisessa tasapainossa. Vuodesta 2023 alkaen toiminnan supistuminen Hyvinvointialueuudistuksen myötä näkyy mm. toimintakatteen, vuosikatteen sekä verotulojen ja valtionosuuksien supistumisessa.

Tarkastuslautakunta suosittelee edelleen toimenpiteitä, joilla kaupungin pitkäaikainen taloudellinen tasapaino säilyy.

Vuoden 2021 aikana lainakanta kasvoi 0,68 milj. euroa edellisvuodesta. Taloussuunnitelmakauden loppuun mennessä lainakannan arvioidaan kasvavan 15,5 milj. eurolla. Vastaisuudessa lainakannan odotetaan nousevan hieman taloussuunnitelmakaudella verrattuna vuoden 2021 tasoon ja olevan siten maan keskiarvoa korkeampi (2020: 3 448 euroa/asukas).

4.2 Talouden tasapainottaminen kuntalain mukaisesti

Talouden tasapainottamisen kriteerit ovat muuttuneet vuoden 2022 alusta, uusia kriteerejä sovelletaan vuoden 2021 tilinpäätöksessä tilikausien 2020 ja 2021 tunnuslukuihin.

Kuntalain 118 §:n kriteerit ovat:

- 1) kunnan konsernituloslaskelman vuosikatteen ja poistojen suhde on alle 80 prosenttia;
- 2) kunnan tuloveroprosentti on vähintään 2,0 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kaikkien kuntien painotettu keskimääräinen tuloveroprosentti;
- 3) asukasta kohden laskettu kunnan konsernitilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden määrä ylittää kaikkien kuntien konsernitilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden keskimääräisen määrän vähintään 50 prosentilla;
- 4) konsernitilinpäätöksen laskennallinen lainanhoitokate on alle 0,8.

Raaseporin osalta nämä tunnusluvut vuosien 2020 ja 2021 tilinpäätöksissä näyttävät seuraavilta:

Tunnusluvut	2020	2021	Maa (2020)
1) Vuosikate % poistoista, konserni	186 %	166,3 %	147 %
2) Tuloveroprosentti	22 %	22 %	19,96 %
3) Lainakanta ml. vuokravastuu €/as., konserni	6 022 €	5 932 €	8 765 €
4) Lainanhoitokate, konserni	1,8	1,4	1,3

Yhteenvedon perusteella voidaan todeta, että vuoden 2021 tilinpäätöksessä vain kohdan 2 tunnusluku ylittää kuntalain 118 §:ssä säädetyt rajat.

Tarkastuslautakunta suosittelee aktiivista talousvalvontaa sekä sopeuttamistoimenpiteitä ja rakenteellisia uudistuksia myönteisen talouskehityksen ylläpitämiseksi.

5 Henkilöstö

Raaseporin kaupungilla on henkilöstöstrategia vuosille 2018–2021. Uusi henkilöstöstrategia valmistuu kaupungin uuden strategian valmistumisen yhteydessä. Vuoden 2021 lopussa kaupungin palveluksessa oli 1 960 henkilöä, mikä vastaa 76 henkilön kasvua edelliseen vuoteen verrattuna (1 884). Vuonna 2021 sairauspoissaoloja oli 16,7 päivää per henkilötyövuosi verrattuna 17,0 päivään vuonna 2020. Tarkastuslautakunta toteaa sairauspoissaolojen kehityksen myönteisenä seikkana.

Vuoden aikana on tehty henkilöstökysely. Vastausprosentti oli 60 % vuonna 2021 ja oli siten edellisvuoden tasolla.

Tarkastuslautakunta toteaa ilokseen, että työtapaturmien määrä on vähentynyt 100 kappaleeseen 250:stä.

6 Yhteenveto

Tilikauden taloudellinen tulos oli 7,6 milj. euron ylijäämä verrattuna +2,2 milj. euroon tarkistetussa talousarviossa ja +0,3 milj. euroon alkuperäisessä talousarviossa. Myönteisen talousarvioeron keskeisimmät syyt ovat verotulojen arvioitua suotuisampi toteuma, ylittäen talousarvion 4 milj. eurolla sekä valtion myöntämät tuet koronakustannuksiin, jotka Raaseporin osalta olivat suuruusluokassa 4 milj. euroa. Tilikauden ylijäämän myötä kaupungin taseen kertyneet ylijäämät ovat 6,4 milj. euroa, tarkoittaen, että kaupungin talous on kuntalain kriteerien mukaisessa tasapainossa ja kriisikuntauhka on onnistuttu torjumaan.

Kaupungin toimintakate oli -173,2 milj. euroa, kun se muutetussa talousarviossa oli -179,0 milj. euroa ja alittui siten n. 5,8 milj. eurolla. Nettokustannusten ylitykset todetaan Kotihoidossa ja tukipalveluissa 134 tuhatta euroa (1,4 %), Ympärivuorokautisessa asumisessa 234 tuhatta euroa (1,8 %), Työllisyyspalveluissa 116 tuhatta euroa (2,7 %). Erikoissairaanhoidon maksuosuuksissa ja muussa erikoissairaanhoidossa taas toteuma oli 2,1 milj. euroa arvioitua parempi, Mittaus- ja kiinteistönmuodostus 0,94 milj. euroa arvioitua parempi ja Tilahallinta 0,31 milj. euroa arvioitua parempi.

Investoinneiksi oli budjetoitu 12,5 milj. euroa (netto), kun toteutuma oli 10,5 milj. euroa ja siten 2 milj. euroa alle talousarvion.

Kaupungin lainataakka vuoden 2021 tilinpäätöksessä on näin ollen 4 047 euroa/asukas, mikä on 599 euroa korkeampi kuin maan keskiarvo 3 448 euroa/asukas (2020). Konsernin lainataakka oli vuoden lopussa 5 093 euroa/asukas. Edellisenä vuonna vastaava luku oli 5 026 euroa/asukas, kun maan keskiarvo oli 7 457 euroa/asukas vuonna 2020.

Tilikauden 2021 tuloksen myötä kaupungin taseen kertyneet alijäämät on katettu taseen osoittaen 6,4 milj. euroa kertyneitä ylijäämiä. Täten välitön kriisikuntauhka on onnistuttu välttämään. Tarkastuslautakunta painottaa kuitenkin huomioimaan koronapandemiasta johtuvat kertaluontiset erät kyseisten tilikausien tulosten analysoinnissa. Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan myönteisen taloudellisen kehityksen jatkaminen, koronatukien lakattua, edellyttää sopeuttamistoimenpiteitä, rakenteellisia uudistuksia sekä huolellista taloudenpitoa.

Nykyinen taloussuunnitelma kaudelle 2022-2024 osoittaa taseen kertyneiden ylijäämien kasvamista suunnitelmakauden aikana, taloussuunnitelman siten ollen kuntalain mukaisessa tasapainossa.

7 Allekirjoitukset

Raasepori 10.5.2022

Reija Mettovaara

Ragna-Lise Karlsson

Ann-Christine Forsell

Ann-Katrin Bender

Pirjo Rautiainen

Lennart Nybergh

Jussi Karhila

Janne Lönnqvist

Tatu Tyni